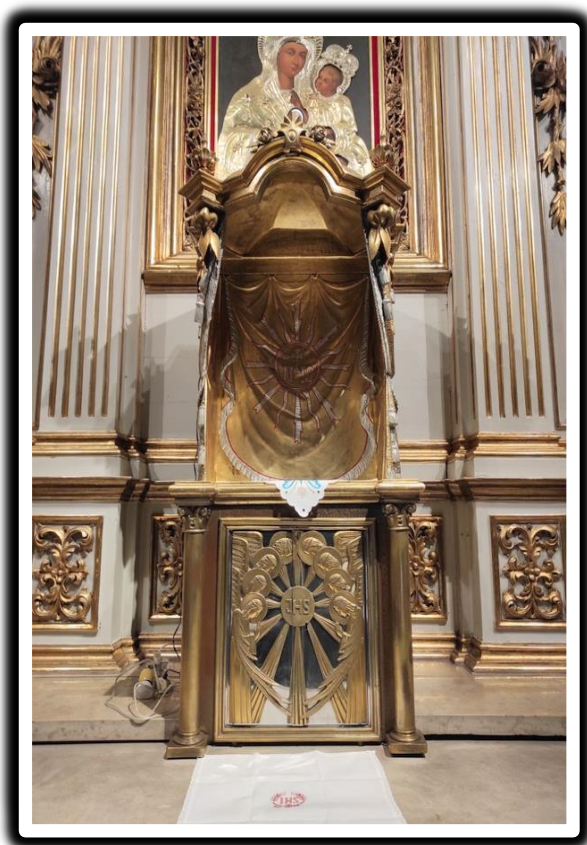

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
TABERNAKULUM WRAZ Z TRONEM EUCHARYSTYCZNYM Z OŁTARZA
GŁÓWNEGO Z KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO P.W. ŚW. MIKOŁAJA W BIAŁYM
KOŚCIELE**

OPIS OBIEKTU

Tabernakulum metalowe pancerne, drzwiczki na trzpieniach z detalem mosiężnym pozłacanym (anioły, gloria) blachy stalowe, niklowane. Obudowa zewnętrzna z blach miedzianych, a także kolumny. Blachy boczne młotkowane, całość pozłacana galwanicznie. Wnętrze tabernakulum wyłożone białą, wzorzystą tkaniną. Zamek wpuszczany.

Tron eucharystyczny ustawiony na metalowym tabernakulum, wykonany został prawie w całości z miękkiego drewna, prawdopodobnie lipy. Zastosowano złącza stolarskie i kołki drewniane, a także gwoździe. Wtórne wzmocnienia konstrukcyjne oraz naprawy przeprowadzano przy użyciu gwoździ metalowych. Pierwotnie drewno przeklejono i pokryto warstwą zaprawy klejowo-kredowej, na której w technice klejowej na pulment wykonano na całej jego powierzchni złocenia z podziałem na poler i mat, a także srebrzenia z efektem na poler. Tron był odnawiany.

STAN ZACHOWANIA

W obrębie tronu eucharystycznego obserwuje się zmiany estetyczne powstałe na skutek odnawiania zniszczonych powierzchni pierwotnych złocen i srebrzeń. Stwierdzono również osłabienie konstrukcji w miejscu mocowania podstawy z nastawą. Na obiekcie występują pęknięcia na skutek pracy drewna w zmiennych warunkach wilgotnościowych powodujący zmiany w oddziałujących na siebie warstwach technologicznych. Stąd pęknięcia zaprawy czy łączy detalu. Drewno obiektu zaatakowane jest przez owadzie szkodniki drewna. Widoczne są otwory wylotowe drewnojadów zarówno od odwrocia jak i podstawy tronu. Na powierzchniach dekoracyjnych stwierdzono liczne ubytki mechaniczne jak odszczypania, wgniecenia czy zarysowania. Warstwa wtórnych złocen i srebrzeń z użyciem szlagmetal i szlagaluminium jest pociemniała i zabrudzona. Widoczna jest korozja metali w wyniku ich utleniania się na skutek przetarcia warstw zabezpieczających. Obiekt w wyniku zastosowania odmiennej technologii podczas odnow utracił pierwotną estetykę i świetlistość wynikającą z połączenia powierzchni polerowanych i matowych. Pierwotne zaprawy pokryte są krakelurami. Widoczne są ich ubytki, a także uzupełnienia. Pierwotne złocenia są przecierane do warstw pulmentów.

Tabernakulum metalowe mocowane do kamiennego blatu ołtarza, wykazuje zniszczenia powierzchni zewnętrznych powstałych w trakcie użytkowania. Należą do nich przede wszystkim przetarcia powierzchni złożonych galwanicznie tj. blach obudowy i kolumn. Na skutek przetarcia powierzchnie złożone nabrały brązowego odcienia i mocno zmatowiały. W wielu miejscach przetarte są do miedzianej blachy. Drzwiczki tabernakulum, mosiężne złożone również galwanicznie w części nakładanej dekoracji w postaci aniołów analogicznie przetarte lecz w mniejszym stopniu. Srebrne blachy (stalowe) występują w dość dobrym stanie. Ich powierzchnia nieznacznie uszkodzona w warstwie zabezpieczającej bezbarwnego lakieru.

Z lewej strony tabernakulum, obserwuje się pęknięcie blachy miedzianej w linii poziomej. Występujący w drzwiczkach zamek nie spełnia norm bezpieczeństwa.

6. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Na podstawie oględzin stanu zachowania obiektu planowana konserwacja objąć powinna przede wszystkim zabiegi konserwacji technicznej, wzmacniających i stabilizujących drewnianą konstrukcję tronu eucharystycznego oraz metalowego tabernakulum, a także konserwację estetyczną pozwalającą przywrócić obiektowi wygląd jak najbardziej zbliżony do pierwotnego. Zakłada się przewiezienie obiektu do pracowni konserwatorskiej, gdzie możliwe będzie przeprowadzenie rzetelnych zabiegów z zakresu konserwacji technicznej.

Przy tronie eucharystycznym istotnym będzie poddanie drewnianych elementów pełnej dezynsekcji oraz dezynfekcji. Impregnację wzmacniającą proponuje się wykonać poprzez nasycenie drewna, żywicami syntetycznymi w odpowiednio dobranym stężeniu zarówno metodą powlekania jak i zastrzyków. Po dokładnej ocenie stanu konstrukcyjnego obiektu należy go wzmocnić i ustabilizować w miejscach osłabionych. Wadliwie, wtórnie wykonane łączenia stolarskie np. przy użyciu gwoździ, trzeba usunąć i zastąpić je nowymi kołkowymi lub wkrętami. Szczeliny powstałe w wyniku pracy drewna należy uzupełnić taszlami z drewna dobrego gatunkowo lub ponownie skleić. Z wstępnie wykonanych odkrywek wynika, iż oryginalne złączenia zachowały się w znacznym stopniu przetarcia. Obecnie pozłoczone są szlagmetalem oraz szlagaluminium. Zatem zakłada się usunięcie przezłoczeń i rekonstrukcję złączy z rozróżnieniem na partie polerowane i matowe w technice klejowej na pulment oraz srebrzeń w nawiązaniu do pierwotnych rozwiązań technologicznych. W obrębie obiektu planuje się pozostawić zaprawy wykazujące dobry stan, ewentualne odspojenia należy podkleić, a ubytki uzupełnić kitem oraz zaprawą kredowo- klejową. W przypadku miejsc o osłabionym lub osypującym się gruncie należy wymienić go na nowy.

Przy tabernakulum metalowym zakłada się zachowanie wszystkich pierwotnych elementów jego budowy i poddanie ich konserwacji. Prace rozpoczęte zostaną od demontażu poszczególnych elementów (drzwiczki, aplikacje, blachy zewnętrzne itp.). Powierzchnie zostaną odczyszczane poprzez usunięcie zabezpieczających warstw z powierzchni, a także zabrudzeń i korozji metodami chemicznymi. Wymienione zostaną wtórne nieestetyczne wkręty na nowe mosiężne. Powierzchnie metali zostaną przepolerowane metodami mechanicznymi. Zakłada się zachowanie oryginalnej pękniętej blachy tabernakulum z podjęciem próby jej lutowania lutem twardym (srebrnym umożliwiającym późniejsze złączenie galwaniczne). W

kolejnym etapie powierzchnie zakłada się złączyć galwanicznie zgodnie z pierwotną technologią. Powierzchnie pozostałych elementów metalowych wymagających tego zabiegu zostaną zabezpieczone z zastosowaniem odpowiednio dobranego lakieru. We wnętrzu tabernakulum wymieniona zostanie tkanina na nową w kolorze białym, dobrana w trakcie prac.

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Tron eucharystyczny

1. Demontaż. Przewiezienie do pracowni konserwatorskiej.
2. Oczyszczenie powierzchni obiektu z niezwiązanego kurzu i luźnych nawarstwień.
3. Wykonanie badań stanu zachowania, technologii i zakresu występowania warstw pierwotnych-sondy, odkrywki.
4. Usunięcie przemalowań z elementów złożonych wykonanych szlagmetalem, metodami chemicznymi ustalonymi na podstawie przeprowadzonych prób.
5. Przeprowadzenie zabiegu dezynsekcji metodą powlekania oraz poprzez zastrzyki preparatem owadobójczym np. Hylotox Q.
6. Przeprowadzenie zabiegu impregnacji metodą powlekania, a także kroplówkową przy użyciu roztworu Hekolu I-50 lub Paraloidu B-72 w kompozycji rozpuszczalników (toluen, aceton).
7. Usunięcie wadliwych połączeń stolarskich, a także metalowych gwoździ.
8. Sklejenie pęknięć. Rozeschnięcia i szczeliny zostaną uzupełnione taszlami z drewna identycznego gatunkowo. Wstawki zostaną wklejone na kleju poliwinylowym.
9. Uzupełnienie mniejszych ubytków drewna kitem dwuskładnikowym Axson SC 258 lub produktem równoważnym.
10. Dorzeźbienie brakujących elementów snycerskich w drewnie lipy.
11. Uzupełnienie ubytków oraz rekonstrukcje zapraw. Użyta zostanie zaprawa kredowo-klejowa.
12. Położenie warstw pulmentów pod rekonstruowane złączenia oraz srebrzenia.
13. Wykonanie rekonstrukcji i uzupełnień złążeń, złotem płatkowym z efektem „na poler” i „mat” oraz srebrem strąconym.
14. Zabezpieczenie powierzchni srebrzonych lakierem Zaponlack.
15. Montaż w kościele.
16. Zastosowanie tradycyjnych sposobów montażu, ewentualnie dodatkowych wzmocnień.
17. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej - fotograficznej i opisowej rejestrującej stan zachowania i przeprowadzone zabiegi.

Tabernakulum metalowe

1. Demontaż elementów tabernakulum.
2. Usunięcie istniejących, zabezpieczających warstw z powierzchni metali metodami chemicznymi na podstawie wcześniej przeprowadzonych prób.
3. Usunięcie zabrudzeń i produktów korozji wodą amoniakalną.
4. Wymiana nieestetycznych wkrętów i gwoździ na nowe, mosiężne.
5. Polerowanie powierzchni metalu (stalowych, miedzianych i mosiężnych) specjalnymi tarczami z zamszu, filcu i irchy.
6. Lutowanie pękniętej blachy miedzianej lutem twardym (srebrnym).
7. Wymiana zamka.
8. Uzupełnienie złążeń metodą galwaniczną.
9. Zabezpieczenie antykorozyjne powierzchni pozostałych elementów metalowych wymagających tego zabiegu z zastosowaniem odpowiednio dobranego lakieru (np. Barniz Antioxidante).
10. Wymiana obicia wewnętrznego tkaniną dobraną w trakcie prac.
11. Wykonanie dokumentacji powykonawczej pisemnej i fotograficznej.